

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежніков Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

СЕКЦІЯ
«ПРОГРЕСИВНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА КІБЕРБЕЗПЕКА»

Дрейс Юрій,
кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри системного аналізу та інформаційних технологій,
Маріупольський державний університет

ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ: АНАЛІЗ СТАНУ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЗАХИСТУ

В умовах глобалізації, формування інформаційного суспільства та становлення нового міжнародного інформаційного порядку значимість інформації незмірно зростає, а відома теза англійського філософа «хто володіє інформацією – володіє світом» набуває якісно нового змісту. Безупинні зміни, які щодня відбуваються в світі сприяють розвитку інформаційних технологій, але разом із цим викликають ще більшу залежність від інформаційних активів. Втрата інформації є серйозною проблемою для підприємств будь-якого розміру - втрата даних означає втрату часу та грошей на відновлення системи або відновлення інформації, яка є важливою для компанії. Втрата інформації відбувається, коли дані випадково видаляються або щось спричиняє їх пошкодження. Віруси, фізичні пошкодження або помилки форматування можуть зробити дані нечитабельними як для людей, так і для програмного забезпечення. Втрата файлів та документів часто має тривалий вплив на фінансовий стан компанії.

Прогрес у галузі інформаційних технологій, зокрема, у сфері розробки та впровадження програмного забезпечення, активність у формуванні баз і картотек персональних даних, надзвичайно загострили проблему захисту приватного життя фізичних осіб та захисту інших основних прав і свобод людини. А постійні випадки із посяганням на персональні дані українців піднімають проблему відсутності адекватних гарантій захисту персональних даних. Сьогодні забезпечення захисту персональних даних потребує неабиякої уваги, про що наголошується у рішенні Ради національної безпеки і оборони України «Про заходи щодо вдосконалення формування та реалізації державної політики у сфері інформаційної безпеки України» від 28 квітня 2014 року. А саме щодо необхідності вживання додаткових заходів захисту інформації з обмеженим доступом (насамперед персональних даних, що належать до конфіденційної інформації) під час її обробки в інформаційних (автоматизованих) системах.

Тому, актуальним завдання є розроблення методології оцінювання негативних наслідків (шкоди), заподіяної витоком персональних даних, зокрема, моделей, методів, критеріїв і систем, що застосовуються для цього. Розглянути нормативно-правові та соціально-організаційні заходи захисту персональних даних, провести критичний аналіз чинних законів, методичних рекомендацій і процедур для оцінювання можливої шкоди, запропонувати оригінальні експертно-аналітичні підходи до визначення негативних наслідків у разі їх витоку.

За даними міжнародних організацій 67% втрати критичної інформації спричинені збоями жорсткого диска або збоями системи, 14% втрати спричинені людською помилкою, 10% втрати – це результат несправності програмного забезпечення, а середня загальна вартість втрати інформації становить 3,86 мільйона доларів і стрімко рухається вгору. Для адекватного процесу оцінки ризиків витоку даних та для відповідності законодавчим вимогам, компаніям необхідно чітко оцінити усю критичну інформацію. Тобто для побудови системи захисту інформації, слід розуміти її цінність та оцінити можливі збитки (шкоду) від її втрати, особливо, інформації з обмеженим доступом. Для виконання цього процесу й досі подекуди не вистачає достатньо засобів оцінювання шкоди від її втрати, що ускладнює цим роботу відповідного фахівця. Адже для кваліфікованої оцінки необхідно враховувати всі індивідуальні фактори компанії задля більш точності результату. На жаль, не існує програмного забезпечення, яке було б допомогло кваліфікованим фахівцям з вибором найоптимальнішого засобу оцінювання шкоди від втрати інформації з обмеженим доступом.

Отже, з метою підвищення рівня захищеності персональних даних та оцінювання можливих наслідків від їх розголошення чи втрати, які можуть завдати шкоди як особі, суспільству, так і державі у цілому, розроблено базові моделі [1, 2], відповідні засоби [3] та методи аналізу і оцінки ризиків захисту персональних даних [4], у т.ч. за міжнародними вимогами [5].

Література

1. A. Korchenko, Yu. Dreis, and other, «A tuple model forest imating the consequences of personal data leakage in automated systems», *in Inżynier XXI Wieku: VIII Międzynarodowa Konferencja studentow or azdoktorantow, 09.12.2018: monografia, Vol.2., ATH w Bielsku-Białej(Poland), 2018, pp. 41-50.*

2. Yu. Dreis, I. Lozova, and other, «GDPR-model of parameters forestimating losses from loss of personal data», *in Inżynier XXI Wieku: IX Międzynarodowa Konferencja studentow or azdoktorantow, 06.12.2019: monografia, Vol.2., ATH w Bielsku-Białej(Poland), 2019, pp. 127-138.*

3. О. Корченко, Ю. Дрейс, А. Дейсан, А. Корченко, Комп'ютерна програма «Оцінювання ризиків захисту персональних даних в державних автоматизованих системах»,

Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір, Державна служба інтелектуальної власності України, № 59269 від 15.04.2015.

4. О. Корченко, Ю. Дрейс, І. Лозова, «Модель та метод оцінки ризиків захисту персональних даних під час їх обробки в автоматизованих системах», *Захист інформації*, Т. 18, № 1, С. 39-47, 2016.

5. О. Корченко, Ю. Дрейс, І. Лозова, Є. Педченко, «Теоретико-множинна GDPR-модель параметрів персональних даних», *Захист інформації*, Т. 22, № 2, С. 120-141, 2020.

Мнацаканян Марія,
кандидат технічних наук, доцент кафедри системного
аналізу та інформаційних технологій
Маріупольський державний університет

ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ПОТРЕБ ЛЮДЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Технології вже давно відкривають двері для людей з особливими потребами, від моторолерів до слухових апаратів. І в найближчі роки штучний інтелект почне підсилювати ці зусилля новими можливостями та розширеним доступом. З урахуванням того, що початок війни в Україні збільшує кількість людей з обмеженими можливостями серед працездатного населення, перед нами стоїть перегляд стандартів життя суспільства та формування нової концепції розвитку технологій, архітектури, громадських просторів і т.д.

Інвалідність, пов'язана із зором, слухом, психічним здоров'ям, навчанням, когнітивними здібностями чи рухливістю, може бути постійною, тимчасовою або навіть ситуативною. Розробка нових продуктів з урахуванням різних рівнів здатностей - концепція, відома як інклюзивний дизайн, - має велике значення для того, щоб забезпечити, щоб технології працювали для всіх.

Створення нових інструментів може допомогти інтегрувати сегмент нашого населення, який часто залишається за бортом повсякденного життя і можливостей працевлаштування. За статистикою, рівень безробіття серед вікової категорії 25-55 років з обмеженими можливостями удвічі вищий. В Україні лише 1 з 20 людей, які могли б користуватися вспоміжними продуктами, мають до них доступ.